

Aktivitetene i historielaget er gjennom de som er medlemmer og som har interessen for det som Historielaget står for.

I § 1 står det bl.a. at vi skal arbeide for å:

- å fremme interessen for bygdas gamle kultur, levesett og arbeidsvilkår før i tiden og knytte forbindelsen frem til i dag
- å samle inn lokalhistorisk materiale av alle slag og verne om de kulturminner som finnes
- å fremme kjennskapet til forfedre ved slektsforskning

Annen hver torsdag har vi møter på bygdemuseet i slektsgruppa. Og det er veldig gledelig å se at det kommer flere nye på disse møtene. Det er faktisk personer fra nærliggende kommuner som også er med på disse møtene. Det er mange artige historier som blir fortalt. Og vi har plass til flere deltagere, så jeg oppfordrer dere til å komme. Fra nyttår vil vi også sette i gang med kurs i slektsforskning for nybegynnere.

Vi har muligheten til å arrangere flere temakvelder, hvis noen kunne tenke seg å ta ansvaret for slike aktiviteter. Det jeg oppfordrer dere til å ta kontakt med oss i styret, sende mail eller komme på torsdagene i partallsukene og ta initiativ til noe du har lyst til å sette i gang med.

Hvorfor ble du med i historielaget? Helt sikkert fordi du hadde interesse for noen av punktene i § 1 som vi har gjengitt ovenfor. Tenk om vi kunne fått i gang en studiegruppe eller arbeidsgruppe innenfor akkurat det område DU syntes er mest interessant.

Derfor oppfordrer vi deg til å tenke litt nytt, og ta ansvar for å starte en gruppe som kunne arbeide for / sette seg inn i / eller forske på et tema som DU er interessert i.

Det organisasjonsmessige hjelpes vi til med, men initiativet må komme fra deg. Hva brenner du for, og kunne tenke seg sette seg mere inn i.

Tenk om vi fikk dette til på nyåret.

Tar du utfordringen??

Roy Carlsen,

Vil du støtte oss med din grasrotandel?

NANNESTAD HISTORIELAG

Org.nr. 918405542

NORSK TIPPING

Med vennlig hilsen
Nannestad Historielag
Roy Carlsen: Leder

Adr.: GamleHadelandsvei 125,
2032Maura

rocarls@online.no

Nannestad Historielag

MEDLEMSNYTT

SKOKLA

Viksbangen

Nå har ettermiddagen og kveldene begynt å bli mørke ute. Da er det mye godt lesestoff som kan konsumeres (Bl.a. Skokla).

Vi har også hatt medlemsmøter på museet. På noen av medlemsmøtene, bl.a. i oktober, var det et bra oppmøte, men jeg skulle ønske at flere av dere kom på disse møtene, da det er mange flotte foredrag som blir holdt og vi har plass til mange flere tilhørere. De fleste av møtene vi har er åpne møter. Det innebærer at man ikke behøver å være medlem i historielaget for å komme. Dette fordi flere kan fatte interesse for det vi holder på med. Jeg oppfordrer dere derfor til å ta med en venn, en bekjent eller en nabo på medlemsmøtene, slik at de kan bli kjent med oss og ikke minst med våre dyktige foredragsholdere.

Vi har fortsatt med Torsdagene (i partallsuker) med slekt i fokus og jeg er sikker på at mange flere vil ha stor interesse av å bli med. Til neste år vil vi også ha et tema på disse møtene med tanke på å få en opplæring.

Vi har fortsatt en utfordring med e-post adresser og jeg oppfordrer alle som ikke har meldt ifra om sin e-post adresse om å gjøre det.

Vi har nå forsøkt å sende ut SMS med påminnelse om bl.a. medlemsmøter. Håper dere syntes dette er en bra ordning.

Også er det snart julemøte i historielaget onsdag 13 desember, møtes vi på Eik hos Eva og Alf.

Nå skal vi snart senke skuldrene fra arbeide og de daglige tingene vi gjør. Vi skal ta en velfortjent pust i bakken med masse god julemat og familiebesøk. Jeg vil ønske deg og dine:

En riktig god jul og et Riktig godt nytt år.

Styre. Roy Carlsen, Leder Nannestad Historielag.

Roy Carlsen	Leder	rocarls@online.no	tlf: 928 93 712
Villy Ruud	Nestleder	vi-ruu@online.no	tlf: 911 68 671
Ruth Thomter	Sekretær	ruth.tomter@gmail.com	tlf: 926 72 657
Cato Sand	Kasserer	c-sand@online.no	tlf: 615 38 967
Kjell Berglund	Web	kjberglu@online.no	tlf: 950 39 101

Vararepresentanter: Ole Johan Røtterud - Astrid Ringnes - Liv Stokstad Skoklaredektør:

Redaktør: SveinMonsen sveinmm@gmail.com - tlf.90552747

Skokla-redaksjonen: Villy Ruud - vi-ruu@online.no - tlf. 911 68 671

UnniBreenVinge-un-b-vi@online.no - tlf.97171700

Endringeriprogrammet kunngjørespåvåre internettsider.

www.nannestad-historielag.org

Eller med oppslag i Biblioteket - Servicekontoret.

Det hendte mange ganger. Men det var helst i Kverndøla og Leira. Der for vi styggende ille. Ikke noe husrom, så vi måtte sove ved "stubben" om natta, og arbeidet om dagen var hardt. Og dette var om våren så det var både vått og kaldt. Av og til måtte vi ha fyringsvakter for å greie oss om natta.

Det hendte vel at dere måtte uti elva og ble gjennomvåte?

Ja, våte. Hver eneste dag, helt opp til bringa. Den første våren jeg var med var jeg ung og kanskje litt "stakkarsvølen" og redd. Jeg husker det var blitt et digert band i Kverndøla. Når jeg kom dit var det allerede mange ute på bandet, så jeg sa til en av sjefene at jeg ikke hadde noe lyst til å gå utpå der, for elva gikk stri. Da fikk jeg bare beskjed om at hvis jeg ikke ville det, kunne jeg bare gå hjem. Sånne folk hadde de ikke bruk for!

Hva gjorde du da?

Jeg tok "hakastånga" mi, kjørte den i bunnen på elva og svingte meg utpå bandet. Det var flere meter djupt utpå, for bandet hadde demt opp. Da vi hadde holdt på ei tid begynte bandet å gå, og da var det bare om å gjøre å komme seg i land. En dukkert i iskaldt vann var nødvendig for å komme helskinnet fra det.

Dette var vel et lifsfarlig arbeid?

Ja, men det gikk merkelig bra. Vi kom da fra det med livet i behold.

Hvor lenge var dere hjemmefra når dere var på fløting i Nannestad?

Ei uke. Vi gikk på mandag morgen, og det tok en halv dag å komme fram. Turen startet i Rustad, videre til Klofjellet. Heggeliseter og Stråtjern. Det var en seig tur. Men det verste var at vi måtte ligge ute om natta "ved stubben" i all slags vær. Dere kunne fått lungebetennelse.

Nå i dag skjønner jeg nesten ikke at vi kunne klare oss så bra som vi gjorde. Men hvis vi ville overleve måtte vi tjene penger, og da hadde en ikke så mange andre muligheter for arbeide. Jeg overdriver ikke når jeg sier at det mange ganger var umenneskelige oppgaver vi hadde å hankses med.

Hva med mat og klær?

Maten var bra den. Det var verst å få skikkelig fottøy. Jeg hadde dårlige støvler like etter jeg begynte å arbeide. En dag jeg skulle gå til Nannestad på fløyting fikk jeg låne et par flotte knestøvler av lær. Da jeg hadde gått med dem til Klofjellet, var beina nesten skinnlause. Støvlene passet nok ikke så helt bra.

Hva gjorde du med det?

Det var bare en ting å gjøre; å slå dem fulle med isvann. Det døyvet smertene i beina. Jo kaldere vatnet var, dess bedre var det!

Slik kan Olaus fortelle i lange tider. Han slutter sin samtale med oss med "Dere har det bra i dag". Og dette er nok en velbegrunnet setning fra den 89 år gamle Olaus.

Fra: Bygdespeilet 1975

Tømmerfløtingen var ingen dans på roser

Det er ikke mange igjen av de gamle tømmerfløterne som var med på fløtingen omkring århundreskiftet. Olaus Bekken er en av dem. Han bor nå i Hurdal, men har

arbeidet mye i Nannestad på fløting. Hans foreldre flyttet til småbruket Bekken i 1872, og Olaus har bodd der i hele sitt liv. Han hogg tømmer til han var 81 år, men så sviktet synet. De siste 8 årene har han vært blind, og han ligger nå til sengs. Men Olaus er usedvanlig åndsfrisk. Opplevelsene fra gamle dager sitter fast i hukommelsen. Og når han først begynner å fortelle kan han holde på i timevis.

«Bygdespeilet» har oppsøkt ham, og stilt noen spørsmål om hans liv som tømmerfløter.

Når måtte du ut i arbeidslivet?

Med det samme jeg hadde gått hos presten. Da ble jeg sendt på tømmerfløting i Øyansjøen. All denne guttungen vart sendt dit. Jeg var glad for å komme i arbeide, for da ble det penger å tjene. Hvor stor var daglønna?

En krone dagen, og full lønn med en gang. Men så måtte en også arbeide. Det var strenge fløterlover en måtte rette seg etter.

Hvordan foregikk fløtingen?

Det var forskjellige arbeidslag som hadde hver sin oppgave. Jeg var mest med på å "slå uti" og "ringe ut". Ett lag hadde flåten og fløtte til Dammen, mens noen spesielt sorterte karer hadde gjennomslippet. Der var det viktig å få slept gjennom sånn passe tjukt, så det ikke vart tømmerband.

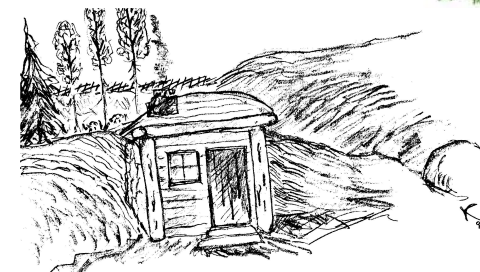
Det hendte vel at det ble tømmerband i elva?

Tegnigen: Ikke identisk.

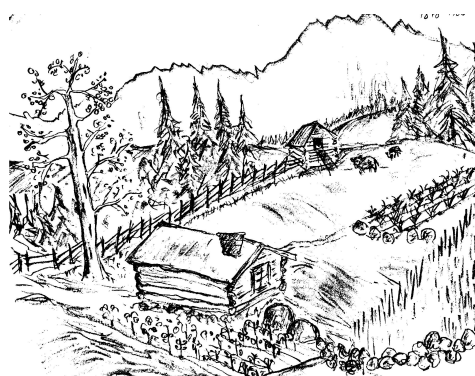
Tegning: Skanna avisutklipp.

VIKSVANGEN

Viksvangen har trolig sin opprinnelse utskilt fra Nordbyvik eller "Vika". Det var seter her fram til midten av 1800 tallet. Den het Viksetra. Etter seterdriften opphørte, ble den kalt

Viksvangen. Karen Viksvangen kan fortelle at hennes besteforeldre kom hit i 1870. Da sto det to hus her fra før og ei jordkoie.

Det ene huset tilhørte Maria og Pål. Stedet ble kalt Pålslykkja, og ligger lengst nord på Viksvangen. Brønnen de brukte kalles ennå "Pålsbrynn". Dette huset ble revet ca 1880 da familien emigrerte til Amerika.

Det andre huset tilhørte Maria og Johan og er det eldste huset på Viksvangen. Huset er restaurert, og ingen vil vel tro at det faktisk er eldre enn 1870.

ANDERSLYKKJA, ja det er bare et jorde her nå, ligger sønst på Viksvangen, mot Holkebymarka. Karen Viksvangen forteller at ekteparet i jordkoia het Karen og Anders. De bygde noe senere hus.

Den søndre del av Viksvangen lå under Bjørke allmenning, og de som ryddet og tok seg en plass, måtte betale leie. Så også med Anders og Karen. Det var smått i alle husmannsstuer, men bedre kunne det vel ikke være i jordkoiene. Spartansk med jordgolv, et bord, noen krakker og sengebrisker. Som regel hadde gammen bare tak og en vegg der dør og vindu satt. De første åra her oppe må sikkert vært harde, langt til bygds var det også. Men de hadde hverandre i denne lille avkroken.

For å få et inntrykk av hvordan det var å vokse opp på Viksvangen denne tiden, følger en selvopplevd beskrivelse fra en som er født her.

Nils Wiig, født i Nannestad i 1872.

Min mor Elen Marie, født Toresen, født i Nannestad 1831. Tjenestepike bl.a hos presten Nicolay Wergeland, far av dikteren.

Min far Johan Jensen, født i 1833. Han var fra Gresmarka i Sverige, kom tidlig til Norge i megen ung alder. Far og mor møttes i Eidsvoll, inngik ekteskap ca 1860.

Min far arbeidet på Berger bruk hos godseier Matisen. Hans arbeidsfortjeneste var 1 mark 16 skilling, d.v.s 1.33 kr pr. dag. Han måtte kjøpe ½ kg kaffe a 1 kr. pr uke og han hadde anledning til å kjøpe melk a 10 øre literen.

Arbeidstiden var fra 6 om morgenen til 5 om ettermiddagen. Arbeidet besto av alminnelig gårdsarbeid, mest kjøring. Dette var om vinteren. Om sommeren var arbeidstiden fra 6 til 8, arbeidet var da også gårdsarbeid.

Arbeidspresset var enormt, da ånden var den at for å stå høit hos arbeidsgiveren var det om å gjøre å være den dyktigste.

Da han bodde 1 mils vei fra arbeidsstedet, måtte han være på Berger Bruk fra mandag til lørdag. Han hadde ikke seng, men lå på lemmer med en høysekk under hodet.

(Arbeiderne kalte disse sengestedene for ”horer”.) Lønnen var om sommeren 2 mark, 1,60 kr.pr. dag.

Mine foreldre var etter ekteskapet husmannsfolk på en gård, men kjøpte snart et lite bruk ca 5 km. Fra Hurdalssjøens sydspiss.

Efterat barna ble voksne, hjalp de til så far fik kjøpt en hest, han begynte da med tømmerkjøring og forholdene ble en del bedre.

Bruket erhvervet han på den måten at han arbeidet for det, 200 kr. ble opptatt som lån i Hypotekbanken.

Plassen Viksvangen ligger idyllisk til oppe i skogen. På den tid jeg var gutt bodde det mange familier der med hvert sitt lille fattige hus.

Min familie besto av mor, far og 7 barn, 3 jenter og 4 gutter. Huset besto av kjøkken og kammers, til sammen ca 30 kvadratmeter. Sengene var av enkleste sort og de lå så mange i sammen som fikk plass, et bord i hvert rom, et par stoler, ellers var det stabber som ble brukt. Vinduene var ikke til å lukke opp, det var skorstein, og til belysning ble brukt parafinlampe uten glass for å spare på parafinen.

Vi hadde som oftest lite mat. Den besto mest av poteter og sild, grøtvelling, kaffe og brød. Når vi ikke hadde sild, dyppet vi potetene i laken. Velling og grøt var ofte kokt av knust korn, så den var tungt fordøyelig og agnene rev i endetarmen. Brødet ble bakt oppå en ovn som ble satt inn en del år seinere, men rart nok var vi friske og kjekke alle sammen, og gamle har vi også blitt.

Veden vi brukte ble hentet i skogen og kjørt hjem av oss barna på kjelke lange veier og ofte i dyp sne. Veden måtte vi barna sage og hugge opp.

Det var lang vei til brønden og langt til kjøpmannen. I alminnelighet hadde vi fettlærs støvler, klær var det lite av. Min far hadde ikke noen hel dress.

Vi har et par høye topper i Bjerke almenning. Det er Marifjell på 720 m og Klofjell på 667 m. Jeg skulle ha moro av å fortelle om utsikten fra den vesle hytta på Marifjell, som i sin tid tjente som

brunnvaktstårn. På godværsdager ser man bl.a. Trollfjell i Østerdalen, Synnfjell mellom Lillehammer og Fagernes, Valdresfjellene Norefjell, Gaustadtoppen, Tryvannstårnet, Øyeren og selvsagt hele Romerike. Ellers har vi jo utfartssteder

som kan være et besøk verdt. Jeg kan nevne Bekkestua i Holter almenning og Råbjørnskoia i Nannestad almenning, begge med servering i helgene i vintersesongen og fin – fin skitereng.

For eksempel kan man med Råbjørn som utgangspunkt ta fine skiturer innover mot Snellingen i Hadeland.

Kan det bli problematisk med for mye folk og biler om gangen?

Akkurat det har friluftsfolket tenkt på, og både snuplasser og parkeringsplasser vil komme snart, formodentlig før vinter.

Planer for fremtiden?

Vi tar sikte på å få blåmerket en del stier i Romeriksåsen i tillegg til det som tidligere er merket av Oslo friluftsråd. Så da bytter vi til blåmerking, sier Magnus Grøndal, eller Magnus «Skautroll», som han også kalles når vi finner han på farten inne på Romeriksåsene

Fra: Bygdespeilet 1974

Bildene: Skanna avisutklipp

Middel mot ulvegalskap. 1500-tallet

Det er en almen kunnskap at ulvene stundom blir besatte, og alt hva de da biter i, forgiftes. Trær og gress visner, dyr blir syke, og smitten brer seg med utrolig hast. Selv en ulvebitt gressdott kan bringe smitten inn i en féstall.

Ett middel mot ulvegalskap er nødild. Den må tennes ved å gni to stykker tre mot hverandre. Derpå fordeles den til fire bål på marken, og man driver så kveget mellom disse bål slik at røken slår sammen over dyrene.

Et annet middel er å skaffe bu-steinen, som må legges i det vann kveget skal drikke. Ved bu-steinens kraft stanser sykdommen. Men denne steinen er meget vanskelig å få tak i. Mange av taterne og omstreifende har bu-steinen.

50 kilometer turløyper merket i romeriksåsene sist høst

Nannestad er bygda med - ja så mangt kan sies. Men ett er sikkert, det er bygda med den fine naturen, i så å si alle former. Det er faktisk bare muligheten til et salt sjøbad vi mangler. Avisen vil etter hvert berøre de forskjellige områder gjennom samtale med personer som har spesielle interesser for disse ting.

Magnus Grøndal, til daglig finner vi deg på kommunen bak en skrivemaskin på kontoret. Like kjent er du imidlertid som friluftsmenneske - for tiden også som medlem av friluftsråd og miljøvernemnda. Kan du fortelle litt om bakgrunnen for dine interesser?

Helt fra guttedagene var jeg mye med far i skauen, vinter som sommer. Som gardskar på Rovold i Holter, var han fast med dyra i

almenninga, og skogsveden hugget vi samme sted rundt St. Hans. Det var moro, og en helt naturlig ting for oss gutter å være med på. Seinere i ungdommen, da jeg var gardsgutt hos Grani på Holter gård, var det å hente tømmer, ved og torv i skauen vinterstid. Etter krigen begynte jeg i idretten, det ble helst langrenn og orienteringsløp, og Romeriksåsen strekker seg fra åsvegen i Nannestad og vestover mot Hakadal og Hadeland.

Fritidsentusiasten
Magnus Grøndal

Din første kommunale post på friluftsområdet?

Det var i 60 som medlem i idretts- og ungdomsutvalg og friluftsråd som den gangen hørte sammen. Det siste ble seinere skilt fra, det var for tungdrevet.

Utvalget du nå sitter i består av hvem - og hva gjør dere?

Det har fem medlemmer, Holger Døhlen er formann, dessuten Ola Holter, Kåre Aselsen, Hans Schei Hansen og jeg. Miljøvernet er nytt og de ting som har vært oppe har helst knyttet seg til boligområdene særlig i forbindelse med ulempene ved en eventuell storflyplass.

Hvilken sak arbeider dere mest med i friluftsrådet?

Førs og fremst merker vi skiløyper om vinteren i Holter og Nannestad almenninger og Nord-åsen, som hører til Bjerke almenning. Høsten 73 ble hele 50 km merket og skiltet. Det er vel ikke bare å sitte og dirigere andre ut i skauen?

Jeg har hørt en fugl synge om at han Grøndal trækker stiene brede i denne tiden. Hver helg med godt vær har et par av oss nok vært å finne med kone, ryggsekk, øks, niste, maler- spann og kost. Det blir mange røde merker på 50 km. vet du.

Jeg kan ikke huske at jeg så min far i ordentlige klær, han hadde kun busserull og islandstrøye. Det var vel på de tider likt for alle. Min mor ble hentet når det var barnefødsler om å gjøre. Jordmoren bodde flere mil unna. Hun tjente en liten skilling på dette. Det foregikk under helt primitive forhold, men jeg kan ikke huske at noen døde i barselseng. Til skolen brukte vi 3 kvart, det var vanlig skole, 3 delt klasse og vi gikk 2 dager i uken. Vi lærte å lese, skrive og regne. Hovedtyngden ble lagt på religionsundervisningen. Bibelhistorien måtte vi kunne på rams. Læreren sto over oss, og for hver gang vi stoppet opp, fikk vi en ørefik eller han kløp oss i fingeren så blodet rant. Nå er jeg 83 år men kan til dags dato store deler av bibelhistorien utenatt. Når vi ungene var små og hadde skjært oss i fingeren eller noe annet vondt, gikk vi til Olas Marja, for hun kunne gjøre ved oss, og da kom hun med denne regla: Motta mitta, hara titta, bjørn braka skjæra skvata høyt oppi dype dala. Trosten tala, veggelus i berge, nøkken i Sverige, gamle harde kjerringfiser, legg på en lang lort, i morra er den sammengrodd, tvi-tvi-tvi. Det var utrolig hvor det hjalp. Etter konfirmasjonen ble jeg gårdsgutt og forholdene ble da litt bedre for meg. Lønningen var 20 kr. året, 1 dress, 2 skjorter, 2 par strømper, 1 par sko og 1 par støvler det første året.

Det andre året var lønningen 40 kr. og det samme tøy, det tredje året 60 kr, og topplønn 80 kroner.

Lønningen ble utbetalt etter anmodning. Jeg måtte binde meg for 1 år om gangen. Arbeidstiden var fra kl.6 om morgenen til solen svant i åskanten. Dette var om sommeren.

Et sted hvor jeg tjente satte de frem klokken 1 time, så da var klokken 5 da vi var på jordet og allerede i arbeid. Dette kunne vi kontrollere ved at vi hørte skudd på Gardermoen og da var klokken 5. Ingen av oss eide klokke.

Våre fornøyer var av enkleste sort, fritiden var liten. Det var om søndagskveldene etter vi hadde stelt hestene at vi gikk til hverandre og dro oss langs veiene.

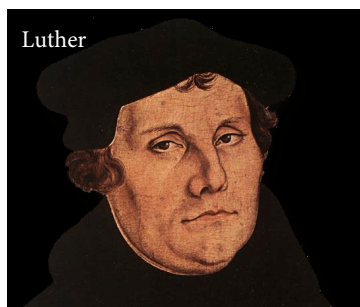

Tekst og Tegninger.
Villy Ruud.

Luthers lære innført i

Danmark og Norge 1500- tallet.

Den norske motstand brutt – hele Norge i kong Christians hånd

Erkebiskop Olav flyktet til Nederland

Norge skal heretter være et ledemot av Danmarks rike

Voldsomme og skremmende hendelser har i dette år tildraget seg og forvoldt stor forskrekk blant norske menn og menige rikets allmue. Hans Nåde erkebiskop Olav, som

Kong Christian III

har ledet den norske kamp mot de danskes overvold, og som har kjempet for den hellige kirkes bevegelse her i riket, måtte for nylig gå i landflyktighet. Hele Norges rike var dermed i kong Christian III's hånd. Han beaktet Norges rikes råd for intet og utstedte sin håndfestning til de danske herrer alene. I dette dokument har han tilsagt Danmarks rikes råd og adel at Norge ikke lenger skal være noe kongerike for seg, men «et ledemot av Danmarks rike og under Danmarks krone til evig tid». Samtidig har det behaget Hans kgl. Majestet å innføre den nye lutherske lære også i vårt land, hvorved det er besluttet at biskopsgods skal legges under kronen, og at vår

kirkes klenodier skal føres til Danmark. En utførlig meddelelse skrives lenger bak. Våre biskoper har fått en hard skjebne, mens våre øvrige geistlige har erfart en mildere behandling.

På selve påskedagen, den 1. april dette år, gikk Hans Nåde, Norges rikes erkebiskop og rette formann for rikets råd, den hellige kirkes overhode her til landet, herr Olav Engelbriktsson fra sitt slott Stein-viksholm om bord på sin flåte og seilte ut Trondheimsfjorden. Hans frende, den kjente sjøkriger Kristoffer Trondsson, var hovedsmann på hans skip. Den 13. april d. å. lot han Norges kyst bak seg og nådde i de første dager av mai Nederland, der han nå har tatt bolig i byen Lierre i Brabant. Den 18. mai dette år overgav Sten-viksholm seg med sin besetning til herr Tord Rod. Likeså har Nidarholm klster gitt opp. Herr Eske Bille har innsatt som befalingsmann på Sten-viksholm den velbyrdende adelsmann, dansken herr Christoffer Ottesen Huitfeldt. Medlem av Danmarks rikeste råd, herr Truid Ulfstand, oppkommet fra kongen som hans kommissær i Norge for å handle med dette rike, har inntatt biskopsgården i Hamar, grepet og bortført til Danmark biskop Magnus, som nå sitter som statsfange i Antvortskov kloster. Herr Hans Rev, vår biskop i Oslo, har også måttet følge herr Truid til Danmark, men er nå en fri mann. – Senere har vi også erfart at biskop Hoskuld av Stavanger har fått en voldsom død i Bergen.

Erkebiskopens kamp for Norge

Den åpne feide som har bestått mellom erkebiskopen og kong Christian siden den 3. jan. forrige år, måtte få en endskap. Vi har fulgt herr Olavs kamp for den hellige kirkes tro, Romerkirken og Norges rikes privilegier, herligheter og friheter i de forgagne 14 år. Mot vår konges far, høybårne fyrste salige kong

Fredrik, holdt han Norges friheter ved full makt og uforkrenket, ved den håndfestning han den gang formådde Hans Nåde til å underskrive. Senere gikk han fra sitt løfte til kongen, fordi denne forpliktelse ikke ble holdt. Men som vi vet, fikk vår nådige herre kong Cristiern II's forsøk på å vinne sitt rike Norge tilbake en sørgelig ende. Ved kong Fredriks død hevdet erkebiskopen Norges rett til fri og egen kongekåring, og under den blodige danske innbyrdes krig som kalles «grevens feide», holdt han Norges trone åpen for gamle kong Christierns ætt. At han ikke fikk den lovede hjelp fra keiseren og pfalzgreve Fredrik, gjorde hans strev til intet. Ved den herredag som holtes i julehelgen forrige år i Nidaros, minst herr Vincens Lunde og herr Nils Lykke livet og rådsherrene Klaus og Eske Bille ble satt i arrest. Dermed hadde herr Olav kommet i åpen feide med Danmarks konge og riksråd.

Danskene Angriper

Høsten forrige år sendte kong Christian et par skip med 200 landsknekter til forsterkning for herr Eske Bille på Bergenhus, og skrev ham til at Hans Nåde ikke lenger ville forhandle med herr Olav «for hans falskhets og bedrageris skyld». Denne fikk på samme tid fire kraveller med 150 hollandske krigsfolk fra keiserens søster, dronning Maria av Ungarn, som er regentinne i Nederland, og rustet seg etter beste evne. Han brakte også sammen meget av kirkens klenodier og sølv og gull fra sitt bispedømme. I vår dro herr Eske Billes krigsfolk gjennom Sunnmøre, Romsdal og Nordmøre, plyndret, røvet og brente kirkens gårder, og beskattet hårdeling den fattige almue.

Da danskenes skip nådde Steinviksholm, hadde erkebiskopen allerede forlatt landet, for «uti den hellige trefoldighets navn å besøke en annen oss vennligere og fredsommeligere nabo enn I er», som han skrev i et brev til herr Eske. Herr Truid Ulfstand som befant seg nordenfjells, rykket med 1500 knekter mot Hamar. Biskop Magnus hadde i sin befestede biskopsgård beredt seg på motstand, men armbrøst og piler formådde lite mot de danske kuler og krutt. Biskopen, som bare hadde 2 kopperkanoner, 4 serpentinere og noen få bøsser, måtte utlevere seg og sine i herr Truids hånd. – Og nå gir vi ordet til et øyenvitne, den nesten hundre-årige Trugels kantor.

«Som herr Truid og bispen gikk begge til sammen, og som bispen kom til strandbakken, da faller han på sine kne og takket Gud i himmelen for hver dag han hadde hatt, og dernest bød han kannikene og prestene god natt; dernest bød han hoffmenn, menige almue, borgere og bønder god natt og ba dem alle be godt for seg og mente han snart ville komme til dem igjen; men derhos så siende: O Gud fader i himmelen, finnes vi ikke før, da Gud give det vi finnes i himmerike. Denne bønn ba han med gretende tåreog sa: vale, vale, vale!»